

Поранешниот македонски претседател Киро Глигоров на трибината за "Малцинствата во Југоисточна Европа - искуства и перспективи", во Загреб, оцени дека Косово ќе добие независност кога Европската унија ќе заклучи дека Покраината може да стане нејзин член. Косовското прашање тој го поврза со решавањето на односите меѓу Белград и Подгорица, посочувајќи дека веќе е одреден датумот за одржување референдум за самостојност на Црна Гора. Ако Црногорците се решат за самостојност, тогаш, според Глигоров, независноста на Косово е готова работа.

■ Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

Последната посета на министерот за одбрана Јован Манасиевски на Приштина може да се оцени како неуспешна и ноторна грешка, бидејќи тој се врати со наведната глава. Токму поради нерешениот статус на Косово, Република Македонија сè повеќе станува нејзин политички зависник, а пред почнувањето на преговорите околу статусот на Покраината, одлагањето на проблемот за одбележување на северната граница во недоглед, претставува усложнување на стартните позиции на земјите во регионот.

Географските прекројувања и политичките престојувања се најбитните фактори кои треба да ги очекуваме во нашето соседство, бидејќи како ќе се приближува датумот за разговори, така ќе растат напнатоста и уцените.

Во тој контекст треба да се разберат и последните информации кои пристигнаа од УМНИК на Косово, кој практично воведо економски и политички визи. На тој начин го загрози македонскиот државен интерес, бидејќи нашата земја досега како партнер ја имаше Србија и Црна Гора, со која има потпишано Договор за слободна трговија, кој не пропишува воведување царини и други бариери на границата. Затоа

проблемот е сложен и специфичен и тој мора да се разгледува од многу аспекти, но сакале или не, состојбата со границата зависи од волјата на косовските политичари. Нивниот "ороз" секогаш е на "штрек" и може да биде употребен за каков било притисок за остварување на желбите на косовските политичари.

ПОДРЕДЕНА ПОЗИЦИЈА

По средбата со македонскиот министер за одбрана Јован Манасиевски, косовските политичари слават - "ОЛЕЕЕ" - победа. Тие се добри "фајтери", иако не се во положба да го дадат последниот збор, бидејќи се под протекторат на силите на ООН. Затоа Косово сè уште нема добиено зелен картон и поради волјата на политичарите, кои се наоѓаат во арената на ООН, заглавува во сè поголема рашомонија. Со тоа и одбележувањето на северната граница се одлага, а бидејќи претставува опасна иницијална капсла можни се разноразни инциденти од поширок размер. Во врска со дебаклот на македонските политичари во Приштина, претседателот Бранко Црвенковски, повторно истакна дека Република Македонија мора да

"ОЛЕЕЕ... З

одговори со реципроцитет.

"Македонија не смее да се доведе во подредена позиција во однос на Косово и ние не смееме да се доведе во ситуација тие последователно да ни поставуваат повеќе услови", изјави шефот на државата Бранко Црвенковски, по разговорите со властите во Приштина. "Тие одлучија да го заоструваат режимот на преминот за граѓаните, да го заоструваат или најавуваат заострување на визниот режим за нашите производи. Тие го игнорираат прашањето за демаркација на нашата граница. Во дипломатијата постои напишано правило според кое, кога ќе седнете да преговарате, вашите шанси за успешни преговори се поголеми ако имате избалансиран притисок. Во случајот, тоа го немаме. Тоа беше мојата позиција. Владата оцени дека треба поинаку да ги води работите. Тоа е легитим-

но, а времето ќе покаже какви ќе бидат резултатите", потенцира Црвенковски.

Инаку, шефот на државата го поддржа ставот на министерот Манасиевски дека предлогот на косовскиот претседател Ибрахим Ругова за соработка меѓу Косовскиот заштитен корпус и Армијата на Република Македонија е "невозможен", бидејќи тоа се "несоодветни институции".

ТЕХНИЧКО ПРАШАЊЕ

Цивилната администрација на Косово многу резервирано се постави кон министерот Манасиевски и со еквилибристички речник ја оправда својата позиција, бидејќи наводно не постоел партнер за одбележување на границата кон Македонија. Што значи таа неубедлива двосмислена конверзација? Дека македонската страна "трча" зад настаните, притоа

уверувајќи нè дека е пронајден компромис. "Повторно констатиравме дека прашањето е техничко. Позицијата на УНМИК од формално-правен аспект не е најјасна. На прашањето се работи, иако не премногу гласно", изјави министерот Манасиевски по состанокот со администраторот на Косово, Сорен Јесен Петерсен. Во врска со ова прашање премиерот Владо Бучковски истакна дека не е важно со кого ќе се обележи границата. "Нам ни е ирелевантно кој ќе биде партнер во демаркацијата на границата. Тоа е техничко, а не политичко прашање и нема ништо спорно за границата кон Косово. Но, како некој свесно да прави проблем од лесно решлива работа и сака да ја доведе до апсурд. Без дефинирана граница не може да се дефинира ниту конечниот статус на Косово. Тоа е еден од кри-

териумите, а се прифати и идејата Покраината јасно да декларира дека нема амбиции за анексија на други територии", изјави премиерот Бучковски.

Американската надворешна политика многу брзо ќе изработи стратегија околу ова прашање, но приоритет се става кон развивањето и подобрувањето на малцинските права во општеството на Косово. Во прилог на ова е и изјавата на Ричард Баучер, портпаролот на Стејт департамент, кој ја потврди информацијата. Според него, стратегијата ќе биде во согласност со целите за подобрување на регионалната стабилност и заштита на правата на сите граѓани на Косово, а особено на српското малцинство.

Претставникот на Стејт департаментот најави дека ООН летово ќе го разгледа напредокот на Косово и сте-

тивна, меѓународната јавност ќе почне дипломатски процес за определување на идниот статус на Косово", рече Баучер.

Претседателот на Координативниот центар за Косово и Метохија, Небојша Човиќ, неодамна оцени дека "сè што ќе се случува на Косово, во иста мерка ќе се одрази и во Македонија и во Република Српска".

Тој, како што пренесоа српските медиуми, вели дека "налетот на кампањите на медиумите и разните организации" околу независноста на Косово, се користи со цел низ постојаното повторување, независноста да стане логичен след на настаните.

Специјалниот координатор на Пактот за стабилност на ЈИЕ Ерхард Бусек изјави дека развојот на целиот Балкан зависи од решавањето на проблемот на Косово.

"Мошне е јасно што не е можно - реинтеграција на Косово во Србија и моментна независност", изјави Бусек за "Дојче Веле".

Тој, коментирајќи ја неговата изјава дека Вашингтон би можел еднострано да ја признае независноста на Косово, посочува дека таквото негово тврдење било предупредување до Европјците, бидејќи тие треба да донесат брзи одлуки во врска со косовското прашање.

А ПРИШТИНА!"

пенот на примена на стандардите во областа на демократијата и изградбата на мултиетничко општество.

"Ако оценката биде пози-

ХРОНОЛОГИЈА НА КОНФЛИКТТОТ

Од 28 март 1989 година, кога со измените на српскиот Устав на Косово му беше одземено правото на вето, како и административните и судските функции, претставниците на властите во Белград ретко се среќаваа со албанските политичари. "Суверените права" кои Покраината ги доби со Уставот на СФРЈ од 1974 година, во 1989 година беа одземени, на што косовските Албанци одговорија со масовни демонстрации, во кои загинаа 22 демонстранта и двајца полицајца. Првата српско-албанска средба по тие настани се одржа во септември во 1991 година, кога тогашниот српски вицепремиер Будимир Кошутиќ се сретна со "албанската алтернатива".

По 1989 година етничките Албанци го бојкотираа политичкиот живот во Покраината, а од учебната 1990/1991 година воспоставија паралелен образовен систем. Владата на тогашната СФРЈ, на Женевската конферен-

МИНИСТЕРОТ МАНАСИЕВСКИ СЕ ВРАТИ ОД КОСОВО СО НАВЕДНАТА ГЛАВА

ција за Југославија во 1992 година поднесе предлози за надминување на проблемите во Покраината. Во мај истата година, тогашниот српски премиер Радоман Божовиќ ги повика Албанците на дијалог со Белград, а Координативното тело, вклучувајќи ги сите партии на етничките Албанци, одговори дека разговорите никаде не водат. Есента 1992 година почнаа српско-албански разговори за образованието во училиштата, но само по две одржани рунди тие завршија во ќорсокак. Летото 1994 година, во странскиот и во српскиот печат се појавија написи за неформални разговори на тогашниот идеолог на владејачката Социјалистичка партија на Србија, Михајло Марковиќ со Ветон Сурои во амбасадата на една западна држава, на кои Марковиќ предложил разговори за образованието, здравството и други поважни теми. Тогашниот српски претседател Слободан Милошевиќ и Ибрахим Ругова на 1 септември 1996 година постигнаа договор за враќање на албанските ученици и наставници во училиштата, а мешовитата група "три плус три", која одговараше за исполнувањето на тој договор, потпиша протокол за неговото исполнување дури во март 1998 година. Србите од Универзитетот во Приштина протестираа против договорот, оценувајќи дека со него се отвора патот кон создавање Република Косово, но договорот почна да се исполнува со предавање на три факултети и многу основни и средни училишта на албанските учители и ученици по сопствена учебна програма. Во меѓувреме, во април 1997 година, во Њујорк беше организирана тркалезна маса за дијалог меѓу претставниците на Србите и на Албанците, на која како набљудувачи присуствуваа претставници на Стејт департментот.

На конференцијата, која се одржа зад затворени врати, главниот став на етничките Албанци беше добивање независност на Косово како крајна цел, а на Србите Косово да остане дел од демократска Србија, со оценката дека државноста на Покраината е неприфатлива. Од 23 до 25 јуни 1997 година во Улцињ беше организирана средба на лидерите на политичките партии од Србија и од Косово, на која не дојдоа претставниците на Демократскиот сојуз на Косово, а владејачката Социјалистичка партија на Србија одби да учествува. Иван Ѓуриќ, Драган Веселинов, Жарко Корач и Расим Љајиќ тогаш се изјаснија за мирно решавање на проблемите на Косово, кое треба да има поголема автономија, отколку што предвидуваше Уставот на СФРЈ во 1974 година, максимум самостојност во рам-

ките на постоечките граници, развој на регионалната соработка и отворени граници. Албанските претставници го повторира барањето за почитување на правото на самоопределување и резултатите од албанскиот референдум во 1991 година. За 12 март 1998 година беше закажан почетокот на дијалогот меѓу делегацијата на српската Влада, предводена од Ратко Марковиќ, со политичките лидери во Приштина, но на пет средби лидерите на косовските Албанци не се појавија. Извесно "раздвижување" беше постигнато на 15 мај 1998 година, кога Слободан Милошевиќ и Ибрахим Ругова се договорија да формираат работни групи за разговори секоја седмица. По првата средба на 22 мај во Приштина,

преговарачките тимови не се појавија на следните разговори. Во август Ругова назначи нови лица кои ќе ги водат преговорите, но веќе не се одржаа средби. Истиот месец весниците објавија дека Слободан Милошевиќ и тогашниот американски амбасадор во Скопје, Кристофер Хил, се договориле за привремена спогодба за Косово, според која преговорите за статусот на Покраината треба да бидат одложени до три години. Во февруари 1999 година, Србите и Албанците повторно седнаа на преговарачка маса. Со посредство на Контакт групата дијалогот почна на 6 февруари во Рамбује.

Ругова и останатите политички лидери на Албанците главната улога во преговорите ја доделија на лидерот на ОВК Хашим Тачи. Делегацијата на Белград, предводена од Ратко Марковиќ, одби да разговара "директно со терористите" и затоа преговорите се водеа на различни локации во дворецот, преку посредници. Преговорите на кои не беше постигнат договор, беа прекинати на 23 февруари, а втората петдневна рунда почна на 15 март во Париз. Таму на СРЈ прво ѝ беше предложено да го признае суверенитетот на Косово во наредните три години и во Покраината да дојдат меѓународни вооружени сили. Последниот ден од преговорите, на кои учествуваше и претседателот на Србија Милан Милутиновиќ, делегацијата на Белград беше подготвена да потпише политички договор, но беше претставен воен анекс, кој предвидуваше доаѓање на НАТО во цела Југославија. Поради отфрлањето на Договорот од Рамбује, НАТО на 24 март 1999 година го почна бомбардирањето врз Југославија, кое заврши со Кумановскиот договор и Резолуцијата 1244 на Советот за безбедност на ОН, со кој Покраината стана протекторат на светската организација.

